

Konferencia Brüsszelben, központban az ésszerű alkalmazkodás

2024. április 16-án különleges konferenciának adott otthont az Európai Parlament. A rendezvény címe ez volt: „Az ésszerű alkalmazkodás lehetőségei a fogyatékossgal élők társadalmi befogadása érdekében”. Az előadásokat élőben, a helyszínen is lehetett hallgatni, ám egy internetes linkre kattintva is figyelemmel lehetett követni az elhangzottakat. Én magam az online becsatlakozók táborát erősítettem.

Galambos Katalin köszöntötte a résztvevőket, elmondta:

– A mai nap kulcsszavai: „fogyatékossgal élők foglalkoztatása”, valamint „ésszerű alkalmazkodás”.

Ezt követően ismertette az esemény házirendjét, majd saját kinézetét is leírta azok számára, akik szemükkel nem láthatták őt.

Az ülés célja: a felfedezés, a beszélgetés és a tanulás.

Elsőként Kósa Ádám, az EP tagja nyitotta meg a workshopot. Értékelte, hogy 2 héttel az EP választások kampány időszakának hivatalos kezdete előtt meg tudta szervezni ezt az eseményt, amely a magyar kormány képviselői és EU-szintű nonprofit szervezetek részvételével zajlott. Ő maga 3 mandátumnyi időt, összesen 15 évet töltött az Európai Parlamentben, így aktívan részt vállalhatott a fogyatékossgal élők számára jelentős mérföldkövek megalkotásában.

Ezek közül

- az első a CRPD (Fogyatékossgal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ Egyezmény) EU általi elfogadása,
- a második a web-akadálymentességi irányelv (direktíva) volt – az EU korábban nem fogadott el ilyen, fogyatékossgal élőkről szóló jogszabályt. Ezt az európai akadálymentesítési törvény követte, amely szintén fontos lépés.

Hat évet kellett várni a következő, nagy jelentőségű mérföldköre. Ez az EU Fogyatékossgal Kártyáról szóló irányelv. Ennek bemutatása sokkal láthatóbbá teszi a társadalom fogyatékossgal élő tagjait az EU-s állampolgárok számára.

A kedvezményeket most az egész Unió területére kiterjesztik.

Ez a nap arról szól, hogy 14 évvel a CRPD ratifikálása után a főbb szereplők, a jogalkotók és a gyakorlók átlátják-e a szabályokat és ennek az egész koncepciónak a helyét. Kiderül az is, hogy tudnak-e közös alapot találni annak biztosítására, hogy a fogyatékossgal kapcsolatos jogszabály alkalmazása konzisztens legyen ebben a kérdésben.

Ót Fülöp Attila, az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális ügyekért felelős államtitkára követte a felszólalók sorában.

Üdvözölt minden résztvevőt, a személyesen megjelenteket és az online térben becsatlakozottakat. Kérte: érezzük át a fogyatékossgal élők ügyét érintő, kollektív elköteleződés erejét. A támogatott és inkluzív munkaerő nem csupán a gazdasági növekedés fontos tényezője, de az alapvető emberi jogok iránti elköteleződést is mutatja, de mutatója a szociális igazságosságnak is. Ha ezt helyesen csináljuk, akkor valódi segítséget adhatunk azoknak, akiknek erre leginkább szükségük van.

Nem az elveszett képességekre kell fókuszálni, hanem azokra, amelyek megmaradtak. Fontos, hogy mindenki, aki szeretne, tudjon is dolgozni, egészségének és képességeinek megfelelően. Így önmaguk és csa-ládjuk életét nem segélyből, hanem a munkából származó jövedelemből tudják finanszírozni. Elsőként a CRPD iránti elköteleződésüket erősítette meg. A konvenció rámutat a fogyatékossgal élő személyek alapvető jogaira és veleszületett méltóságára, bár a benne foglalt alapelvek és jogi keretek elégtelenek. Át kell azokat ültetni a gyakorlati életbe, ezáltal is támogatva a diszkriminációtól való mentességet, a teljes és hatékony társadalmi részvételt, bevonódást, a lehetőségek egyenlőségét.

A CRPD 2007-es ratifikálásával Magyarország fontos lépéseket tett az inkluzivitás és a hozzáférhetőség javítása felé. A kollektív felelősségünk abban áll, hogy betöltsük az űrt, ami az elmélet és a gyakorlat között tátong. Az alapelvek önmagukban nem képesek életet megváltoztatni. Praktikus lépéseket kell mögójük tenni, hogy működőképeselegyenek.

Egy másik, alapvető fontosságú tényező: a rehabilitáció. Ez megerősíti a fogyatékossgal élő személyeket az önállóságra való törekvésben, életminőségük javításában és a társadalomba való reintegrálódásukban. A rehabilitáció magában foglal fizikai, pszichológiai és szociális aspektusokat is. Terveznek egy elnökségi eseményt a jelenleg is tárgyalt témáról, majd egy programot, melynek a neve ez lesz: „Érték Vagy”! Ezzel minden ember értékességére szeretnének majd rávilágítani.

Ez a program 4 évvel ezelőtt megkezdődött Magyarországon különböző társaságok bevonásával, a megváltozott munkaképességű emberek értékeire fókuszáltak.

Katalin röviden bemutatta a következő prezentálót, Lovászi Lászlót.

PhD fokozatát 2008-ban szerezte meg, a rehabilitáció és a humán szociális jogok területén. 2012-2021 között az ENSZ CRPD emberi jogi szakértője is volt.

Előadásának címe: „Az európai hozzáférhetőségi jogalkotás jövője és az ésszerű alkalmazkodás perspektívái”.

Úgy érzi: ez a nap segít megérteni az ésszerű alkalmazkodás és a fogyatékossgal kapcsolatos jogalkotás jövőjét, kontextusát.

Fontos figyelembe venni: az EU-ban nagyjából százmillió ember él valamilyen fogyatékossgal. Emellett azt is meg kell jegyezni, hogy az aktív korosztályban – ami alatt jelen esetben a 45-64 év közöttieket értette – a fogyatékossgal előfordulásának gyakorisága növekszik.

A társadalmunk gyorsan idősödik. Ez azt jelenti, hogy 15 éven belül minden európai országban „szuperkorú” társadalomról beszélhetünk az ENSZ besorolása alapján. A populáció 25 százaléka 65 év feletti lesz. Ez egy új korszakot jelent az európai társadalom történetében.

A konkrét problémákról szólva a fogyatékossgal élők majdnem fele diszkriminálva érzi magát. Ötből egy idejekorán elhagyja az iskolát, háromból egy a szociális kirekesztéssel is kénytelen szembesülni. Ötből egy munkanélküli. A munkáról tudjuk, hogy az élet legfontosabb területe.

A hozzáférhetőségi jogalkotás háttéréről, történetéről szólva fontos megérteni, hogy az ENSZ konvenció elfogadása miért is volt olyan nagy jelentőségű. 2010-ben fogadta el a Bizottság az első holisztikus EU fogyatékossgal stratégiát. Ennek fő célja az volt, hogy kisebbítsék a korlátokat, akadályokat, amelyekkel ezek az emberek szembesülnek.

Olyan jogszabály is született, amely a technológia perspektívájából foglalkozik a hozzáférhetőséggel. például: a web-akadálymentességi irányelv (direktíva). Ugyanebben a kontextusban egy új, és releváns jogszabályt 2018-ban fogadtak el. Ez az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv, amely egy specifikus, szűkített nézőponttal rendelkezik.

A legfontosabb jogi intézkedés az Európai akadálymentesítési intézkedéscsomag, amely a foglalkoztatás és a munkavállalás kezelését tárgyalja az ésszerű alkalmazkodás keretein belül. Ez volt az első olyan jogszabály, amely az ésszerű alkalmazkodással foglalkozik a fogyatékossgal élők tekintetében.

A munkaadóknak meg kell tenniük a megfelelő intézkedéseket, hogy lehetővé tegyék a fogyatékossgal élő személyek számára, hogy részt vegyenek a foglalkoztatásban. Ez alól van egy kivétel is – folytatja a definíció –, ha ez aránytalanul nagy terhet ró a munkáltatóra.

Az előadó szót ejtett az ENSZ konvenció, a CRPD fontosságáról is. Ez az első és az utolsó, ENSZ szintű, emberi jogi szerződés. Egyenlő jogokat biztosít az érintetteknek nem csupán a foglalkoztatásban, munkaerőpiacon és a tréningekben, de az élet minden területén. Ez a konvenció az első olyan jogi szerződés, amely a technológiával is foglalkozik, mint egy perspektívával. Hangsúlyozzák: meg kell teremteni a fogyatékossgal élő személyek számára a foglalkoztatást, és hogy másokkal egyenlő alapon vehessenek részt a feladatokban.

A Bizottság több, általános érvényű kommentet is elfogadott, hogy segítsék az állami szerveket, NGO-kat, akadémiákat, hogy megértsék és

alkalmazzák a definíciókat, kötelezettségeket. Ezek közül három a legfontosabb a 2-es, a 4-es és a 8-as. Ezek a megjegyzések a technológiai aspektussal foglalkoznak.

Az első az információs és kommunikációs technológiára irányítja a figyelmet, ezt 2016-ban fogadták el, és az inkluzív oktatásról szól.

A legfontosabb EU-s szintű törvény pedig Európai akadálymentesítési intézkedéscsomag, ami egyfajta jogszabályi keretet, direktívát is jelent. Ez a hozzáférhetőségi intézkedések, szolgáltatások belső piacának működésére fókuszál. Olyan eszközöket is megemlít, mint okostelefonok, tabletek, számítógépek, televíziók, E-book olvasók, online vásárlásra szakosodott weboldalak, jegykiadó automaták, banki szolgáltatások, ATM-ek.

A legfontosabb perspektívák: a hozzáférhetőség javítása, a megfelelő beszerzési idők a tagállamokban, és EU-s szinten egyaránt, amíg az EU támogatja a hozzáférhetőségi szükségletekre való válaszadást az intézményen belül. Erre a jogi intézkedésre vonatkozó, alkalmazási határidő a jövő év júniusa. Néhány kivételt számon tart ez a jogi intézkedés. A kivételeket leginkább a mikrovállalkozások jelentik. Ennek a csa-ládi vállalkozások védelme az oka.

Új sztenderdek is vannak az épített környezet hozzáférhetővé tételéhez. A következő fontos intézkedés az új technológia és az ahhoz kapcsolódó kihívások értelmezéséről szól, az ENSZ oldaláról.

Az új technológiák nem tekinthetők sem természetesnek, sem függetlennek a szociális ügyek tekintetében. Jobban kellene a viselhető eszközökre, a biztonságos, invazív informatikán alapuló eszközökre fóku-szalni. A személyes adatok biztonsága is alapvető fontosságú kell, hogy legyen. A robotikának éppígy nagy jelentősége lesz a jövőben. Egyre intelligensebb, mesterséges testrészek válnak majd elérhetővé az emberek számára. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy át kell gondolnunk, milyen jövő vár ránk az orvostudomány szempontjából, vagy éppen a munkaalapú társadalmat illetően. Robotok állhatnak majd a fogyatékosokkal élő emberek rendelkezésére pl. az inkluzív oktatásban. Paradigmaváltás várható a rehabilitációban, ésszerű alkalmazkodásban és a munkahe-lyeken. Újra kell definiálni a fogyatékoság fogalmát, újra kell keretezni a biotechnológiához való hozzáférést. A kultúra és a piacok működését éppígy újra kell majd értelmeznünk. A következő 10 évben a piacok és a produktumok megváltoznak ezen technológiák fejlődése miatt. Elképzelhető, hogy egy jóval törekenyebb és szabályozottabb társadalom megvalósulása felé haladunk?

Legyen is bármilyen elkötelezett az EU Bizottsága, egyedül nem lesz képes leküzdeni az akadálymentesség hiányát a mai globalizált világban és annak piacán! Szükséges, hogy megfelelően lehessen reagálni minden

fogyatékossgal élő ember szükségleteire, nemzetiségüktől függetlenül. Így lehet egy megfelelő európai piacot létrehozni és elősegíteni a fogyatékossgal élők mozgalmát.

A következő előadó Csaba Mónika volt az Európai Bizottság foglalkoztatásért, szociális ügyekért és társadalmi befogadásért felelős főigazgatójától. Szakterülete a fogyatékossgal élők foglalkoztatása. Ismertette, hogy pontosan mit csinál a Bizottság, hogy biztos kezekben tartsák az ésszerű alkalmazkodást, és javítsák a fogyatékossgal élők foglalkoztatását. A foglalkoztatás helyzete az utóbbi időkben nem igazán változott. Mindaz, amit idáig tettek, nem javította jelentősen a foglalkoztatásban betöltött szerepüket. 100 ember közül nagyjából 50 még mindig munkanélküli. Így van ez minden jogi keret és szabályozás ellenére.

Ezt követően kollégája: Francesco Schmidt vette át a szót. Ő felelős a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelvért. Jelenleg új jogalkotási javaslatok megfogalmazásán dolgozik. Vallja: fontos egymástól tanulni, csakis így léphetünk tovább. Igaz ez minden témakörben, de amikor az emberek életét érintő intézkedésről van szó, akkor kifejezetten. Elmondta, hogy egy foglalkoztatás egyenlőségi direktíván dolgozik jelenleg. Ez egy jogi keretet biztosító direktíva lesz. A hozzáférhetőségi direktíva mellé idehossa a foglalkoztatás egyenlőségi direktívát is. Ez ruház valódi kötelezettségeket a munkaadókra, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élők számára az ésszerű alkalmazkodás feltételeit. Ez egy általános jogi keretet biztosít a direkt és indirekt diszkrimináció elleni harchoz, a zaklatást is tekintetbe véve. Olyan tényezőket is figyelembe vesz a védettek meghatározásakor, mint a vallásos hit, az életkor, a fogyatékossgal vagy a szexuális orientáció. Fontos a zaklatás egyértelmű megfogalmazása is, hiszen ez nagy megfélemlítő erővel bír a társadalmakra.

Az első pont tárgya: a foglalkoztatáshoz való hozzáférés kritériumai. Senkit nem lehet kizárni a fogyatékossga vagy épp a szexuális orientációja alapján. Mi történik akkor, ha valaki szembe megy ezzel az intézkedéssel? Akkor a dolgozó a munkavállalóját egy bizottság elé viheti – ami rendszeresen meg is történik.

A fogyatékossgal egy nagyon speciális terület, különleges a maga módján. Nem elég csupán a diszkrimináció, a megkülönböztetés hiánya. Konkrét eszközöket, lépéseket is meg kell tenni azért, hogy az érintettek hozzáférhessenek a munkavállaláshoz és a tréningekhez.

Egy fogyatékossgal élő munkavállalónak a többiétől eltérő időbeosztásra, munkaidőre lehet szüksége, például orvosi okokból. Ez éppígy fontos lehet, mint a feladatok kiosztása, speciális képzések biztosítása, vagy olyan forrásoké, amelyek a többi munkavállalóval azonos teret, lehetőségeket biztosítanak. Az egyenlő bánásmód direktíva kiterjeszhetné

a diszkrimináció-mentesség biztosítását más területekre, a foglalkoztatáson túlra is. Ilyen példák: oktatás, szociális védelem, lakhatás, egészségügy.

Csaba Mónika vette át a szót. A jogi keretet biztosító direktíva mellett a Bizottság is ad az ügynek egyféle támogatást. Az ésszerű alkalmazkodás bevezetésére szóló támogatás ilyen vagy olyan módon minden egyes tagállamban elérhető. Megvalósulhat pl. az eszközök behelyezésehez nyújtott kedvezményekben, adókedvezményekben, vagy a társadalombiztosítási járulékok csökkentésében, stb.

A foglalkoztatás egyenlőségi direktíva értékelésekor a szakemberek azt az eredményt kapták, hogy több figyelemfelhívásra, magyarázó, pedagógiai jellegű tevékenységre van szükség. A fogyatékossgal élő személyek nem rendelkeznek elég önbizalommal ahhoz, hogy munkába járjanak. De mit csinál jelenleg a Bizottság?

Ott van például a „Szociális Jogok Európai Pillére”, ami kapcsán az előadás idején egy konferencia is folyamatban volt. Van ebben egy fontos alapelv, a 17-es alapelv a fogyatékossgal élők jogairól, hogy dolgozzanak és ehhez támogatást is kapjanak.

A Szociális Jogok Európai Pillére Akciótervvel közösen egy stratégiát dolgoztak ki a fogyatékossgal élők jogairól. Ez az élet összes területére fókuszál, a munkavállalást is beleértve. Ezt úgy nevezik: „Fogyatékossgal Élők Foglalkoztatási Intézkedés-csomagja”. Ő jelen pillanatban ennek munkálatait vezeti.

Fontos, hogy a fogyatékossgal élő személyt benn is tartsák az adott munkahelyen, illetve hogy kijuttathassák a nyílt munkaerőpiacra.

Az ésszerű alkalmazkodással is foglalkozik és tanácsokat ad a munkáltatóknak pl.: a rugalmas munkaidővel kapcsolatosan, tréningekről, a munkahelyi anyag hozzáférhetővé tételéről, a berendezések speciális beállításáról, és egyáltalán az állami munkáltatói szolgáltatások hozzáférhetővé tételéről.

Van egy katalógusuk, amelyben különböző gyakorlatokat, praktikákat gyűjtöttek össze. Olyan példákat is kidolgoznak jelenleg, amelyek az ésszerű alkalmazkodással foglalkoznak. Két másik irányelvük is van. Az egyik a munkában maradásra fókuszál, és szeretné biztosítani, hogy a munkában levő fogyatékossgal élőket ne nyugdíjazzák idő előtt. A másik a munkába való visszatérést célozza meg, mondjuk egy rehabilitációs folyamatot követően.

A harmadik a kizárólag az ésszerű alkalmazkodást célzó irányelvek csoportja, amit már majdnem teljesen készre megalkottak. Egyértelműen elő kell írniuk, kinek mit kell csinálni, mik a szabályok. Az érintettekhez olyan közel szeretnének lenni, amennyire ez csak lehetséges és olyan praktikusak is szeretnének lenni, amennyire csak lehet.

Katalin túl azon, hogy megköszönte az inspiráló előadást, köszönetet mondott azért is, hogy szóba került, mi van a munkavállalás előtt. Amikor a fogyatékossgal élők foglalkoztatásáról beszélünk, megfelejtkezünk arról, hogy van előtte oktatás, karriertanácsadás, stb.

Ezt követően sor került a fórumbeszélgetésre. Katalin Köszöntötte a megjelent szervezetek – EASPD, ENIL, EDF, European Platform for Rehabilitation (EPR) képviselőit.

Elsőként az EDF képviselője vette át a szót. A szervezet jelenleg egy olyan projekten tevékenykedik, ami az ésszerű alkalmazkodáson, segítő technológiákon és digitális készségeken dolgozik. Igyekeznek feltérképezni Európa-szerte a fogyatékossgal élő emberek munkavállalási helyzetét. Nagyjából 5065 munkaadót kérdeztek meg a témában és az eredmények sokkolóak. 80 százalékuk nincs is tisztában azzal, hogy a munkavállalóknak milyen segítő technikára van szükségük, és ez most fogyatékossgától független. Külön szempontként hozta szóba a szakmai gyakorlatokat. Ezek a legalapvetőbb útjai a munkahelyi tapasztalatok és a hosszútávú munkalehetőségek megszerzésének. A megkérdezettek 90 százaléka azt mondta: szívesen alkalmazna gyakornokokat, de a fogyatékossgal élők vonatkozásában már csak 40 százalékuk állította ugyanezt. Az anonim kérdőívet kitöltők nagyjából 15 százaléka úgy gondolta: a fogyatékossgal élőknek nincs is szüksége arra, hogy munkát vállaljanak.

A fogyatékossgal élők szervezetei, akiket bevontak a tanulmányba, azt mondták: Európa-szerte azt látják, hogy nagyon bürokratikus rendszeren keresztül érhetőek el ezek az asszisztív technológiák, amelyek az ésszerű alkalmazkodást garantálják a munkavállalók számára.

2018-ban feltérképezték a jogalkotás kérdéses pontjait az érintettek diszkrimináció elleni védelméről a munkavállalásban: csak 4 EU-s tagállam volt, ahol pl.: az oktatásban nem volt illegális diszkriminálni a fogyatékossgal élő diákokat. Csak öt tagállamban van jogi biztosítása az ésszerű alkalmazkodásnak, olyan, ami összefüggésben van a CRPD-vel. Volt, ahol nem is definiálták, hogy mi az ésszerű alkalmazkodás, és miként lehet azt elérni.

A másik fontos pont, amire ki szeretett volna térni: hogy a fogyatékossgal élők sokféleségét is tekintetbe kell venni, ez az interszekcionalitás. Az érintettek hatvan százalékát a fogyatékossgal élő nők teszik ki, és az ő munkanélküliségi rátájuk jóval magasabb, mint a fogyatékossgal élő férfiaké. Nagyon szeretnék csökkenteni a munkanélküliséget, tekintetbe véve az interszekcionalitást.

Mielőtt a következő szervezet képviselője felszólalt volna, lehetett bárkinek kiegészítést tenni.

Ennek keretében Francesco elmondta: a civil társadalom hozzájárulása alapvető fontosságú a Bizottság munkája szempontjából.

Az interszekcionalitást is meg kell említeni. Az emberek komplex lények, akik nem csupán fogyatékossgal élők, nem csak nők vagy férfiak, nem csak romák. Nem csupán a fogyatékossga kell fókuszálni a jogi folyamatokban, hanem az ezen túlmutató tényezőkre is. A fogyatékossga viszont soha nem válhat címkévé.

A következő Nadja volt az ANIL képviselőjében. Az ésszerű alkalmazkodás definícióját szerette volna egy kicsit kiegészíteni.

Saját példáját hozta: ha munkába akar menni, mindeneelőtt szüksége van egy személyi segítőre. Az az ő helyébe megy, megmosdatja, felöltözteti őt, beleülteti a kerekesszékebe. Utána szüksége lesz egy másik segítőre, aki megeteti és segít neki a napot kezdő rutinban. Ezt követően szállító kell, aki/ami elviszi őt a munkába. Amikor ide megérkezik, akkor van szükség az ésszerű alkalmazkodásra a munkahelyen belül. Kijelenti, hogy a diszkriminációtól való mentesség vagy az egyenlőség biztosítja a méltóságot, az autonómiát és az egyéni választást is számításba veszi. Ha az egyének egyidőben többféle fogyatékossga is van, az ésszerű alkalmazkodásnak tekintettel kell lennie az ő speciális igényeire, és biztosítani kell számára szükséges támogatást annak érdekében, hogy másokkal egyenlő alapon vegyen részt az élet bármely területén.

Az önálló életvitel szempontjából előfeltétel a fogyatékossgal élők számára, hogy egyenlő alapon részt vehessenek a társadalomban, legyen hozzáférésük a fizikai környezethez, szállításhoz, információkhoz, kommunikációs technológiákhoz és könnyítésekhez.

Alicia Gómez Campos, az EPR főtitkára egy rövid hozzászólásra jelentkezett. Az általa képviselt szervezetről elmondta: ez egy európai szintű platform a rehabilitáció témakörében. Olyan szolgáltatók a tagjai, akik fogyatékossgal élőkkel dolgoznak. 30 tagjuk van, 17 uniós tagál-lamból. Ők mind a kiválóságra törekszenek, újításokon dolgoznak vagy a fogyatékossgal élőknek nyújtanak szolgáltatásokat. Közülük sok, konkrétan 21 a 30-ból, az érintettek foglalkoztatásáért dolgozik.

2022-ben készítettek egy tanulmányt, „Út a foglalkoztatáshoz” címmel. 2023-ban megalkottak egy eszközrendszert, a fogyatékossgal élők munkába való bevonása volt az a fő szempont, amihez tartották ma-gukat. Eszerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy legyen elég pénzügyi alap a munkahelyek „átállítására”, támogatására az ésszerű alkalmazkodás eléréséhez. Amikor szankcionálunk egy munkahelyet, amiért nem foglalkoztat fogyatékossgal élőt, megvan a kockázata, hogy utána inkább szociális hozzájárulást fog fizetni ahelyett, hogy a kvótának megfelelően valóban felvenne érintetteket. Az ő szervezetüknél úgy látták,

hogy ennek az az oka, hogy a munkahelyek akadálymentessé tétele sokkal költségesebb, mint a hozzájárulás befizetése.

Arról is volt szó, hogy az ésszerű alkalmazkodást már a toborzásnál alkalmazni kellene. Tudjuk, hogy egyre és egyre több HR-procedúra a mesterséges intelligencia használatával megy majd végbe. Június 18-án és 19-én épp ezért az ő szervezetük össze is hív egy konferenciát Spanyolországba, hogy megvizsgálják a Mesterséges Intelligencia és az új technológiák bevonásának kérdését.

Katalin továbbadta a szót, most bármelyik vendég felszólalhatott.

Az EP épületének egyik munkavállalója jelentkezett, aki a Foglalkoztatásért és Szociális Ügyekért Felelős Bizottságban végzi munkáját. Az ő csoportjuk 120 embert számlál a házban, a Bizottság és a Tanács még többet. Legtöbbjük nem belga, hanem bevándorló. Ez azt jelenti, hogy nincs családjuk, támogatásuk az országban. Nekik tehát az ésszerű alkalmazkodás nagyon fontos. Erre pedig a gondozóknak is szükségük van, például, hogy jó állást kaphassanak, vagy ha az élethelyzet megkívánja, legyen, aki felügyel a gyermekeikre. Meglátása szerint az Európai Parlamentben még mindig nem hozzáférhető mindenki számára a munkavállalás. A hallás-és látássérülteknek pl. még mindig nehézséget jelent, hogy hozzáférjenek az őket segítő eszközökhöz (pl.: képernyőolvasó szoftverek) és ahhoz, hogy itt dolgozhassanak. Az intellektuális fogyatékosokkal élők számára egyenesen lehetetlen, hogy az Európai Parlament intézményében munkához jussanak.

Az Európai Parlamentnek vannak egyéni, pozitív cselekvési rendszerei a gyakornokok és a szerződéses munkavállalók számára is. Ez jó, de nem biztosít állandó munkavállalást köztisztviselőként. Az ésszerű alkalmazkodást biztosítja pl.: a fogyatékosokkal élő munkavállalók gyermekeinek támogatásával, lépéseket tesznek azért, hogy őket be tudják vonni a többségi iskolákba. Éppígy segítik, támogatják a fogyatékosokkal élő gyermekeket nevelő dolgozókat is, pl.: több napnyi betegszabadság és egyéb, speciális intézkedések a munkával kapcsolatosan. Sok mindent tesznek az EP házában is, de sok dolog vár még megvalósításra.

A munkavállalás előfeltételei: a kompetencia és a képesség. Épp ezért van olyan nagyon nagy szükség az inkluzív oktatásra, tréningekre. Ezzel kapcsolatban is vannak problémák. Erre egy példát hozott, ami érinti a dolgozókat: az európai iskolák még mindig nem hozzáférhetőek. Jelenleg is érvényben vannak diszkriminatív eljárásmodok. A fogyatékosokkal élő gyerekeket csúfolják, ezért a szülők inkább kivesszük őket az intézményekből. Hiányoznak a megfelelő képzettséggel rendelkező szakemberek, és az épületek sem akadálymentesek. A fogyatékosokkal élő gyermekek nagy részének oktatása valamilyen oklevelet kibocsátó műhelyben ér véget, ahonnan azonban nem tudnak munkába állni. A

megfelelő végzettség biztosításának hiányában a fiatal fogyatékossgal élők nem kerülnek be a nyílt munkaerőpiacra.

Konstantina Leventi, EASPD szakpolitikáinak vezetője is hozzászólt. Az általa képviselt szervezet több mint 20 ezer szociális szolgáltatót tömörít, akik a fogyatékossgal élőkért dolgoznak. Tagjaik 40 európai országban vannak jelen. Azon fáradoznak, hogy egy jó minőségű támogató rendszert működtessenek. Munkájuk legnagyobb pillére a munkavállalás, Hangsúlyozza, hogy szükség van a fősodratú szolgálta-tások további fejlesztésére, azok inkluzívva és hozzáférhetővé tételére. Az idő rövidege miatt csak két gondolatot hoz a beszélgetésbe. Az egyik az ésszerű alkalmazkodás kiépítésének az anyagi vonzata. Ez alatt olyan dolgokat kell értenünk, mint a speciális felszerelések be-szerzése, a munkahelyi módosítások elvégzése vagy egy munkahelyi tanácsadó foglalkoztatása, aki segítséget nyújt a fogyatékossgal élő munkavállalóknak.

A másik fontos elem az a potenciál, ami a közbeszerzésekben rejlik. Ha ezeket az érintettek okosan használják fel, akkor lehet javítani a fogyatékossgal élők munkaképességét, illetve az ésszerű alkalmazkodás biztosítását.

A következő hozzászóló Dr. Márkus Ádám volt. Az Európai Parlament-ben dolgozik, és ő maga is fogyatékossgal élő személy. Néhány kér-dése:

- Lesz ebben a dokumentumban bármiféle lehetőség vagy javaslat a digitális akadálymentesítésre nézve? Olyan dolgokra gondoljunk, mint weboldalak álláskeresőknek, stb.
- Meglesz maga a dokumentum digitális, hozzáférhető formában? Fontos, hogy maguk a fogyatékossgal élők is elolvashassák és segítsenek az alkalmazásnál.
- Végül: a dokumentumban foglalt alapelvek beépülnek az európai intézmények rendszerébe?

Csaba Mónika válaszolt. Amiken jelenleg ők dolgoznak, ezek irány-mutatások, és mint ilyenek, mindig javaslatok. Ezek instrukciók, gyakor-latok. Így minden résztvevőre számítanak, hogy segítsenek ezek hírét to-vábbterjeszteni. Igyekeznek elérni, hogy a dokumentum hozzáférhető formátumban is megjelenjen. Az ésszerű alkalmazkodásra vonatkozó iránymutatást minden nyelvre lefordítják majd. Azon dolgozik, hogy Braille írással is meglegyen.

A Bizottságban lesz egy csoport, kifejezetten a fogyatékossgal élők bevonására szakosodva. Igyekeznek jó gyakorlatokat és iránymutato-akat is összegyűjteni. Az EP módosította iránymutatásait, amit a megfelelő alcsoportnak már be is mutattak.

Arra a kérdésre válaszol, hogy mik az ésszerű alkalmazkodás főbb feltételei, szeretne megemlíteni valamit. Elhangzott, hogy a munkáltatók leginkább a magas árak miatt félnek az ésszerű alkalmazkodás megvalósításától. Az EDF-től viszont átvettek egy amerikai tanulmányon alapuló jelentést. Ebben kijelentették, hogy az ésszerű alkalmazkodás hatvan százaléka ingyenes. A maradék ára pedig nagyjából 500 euróra rúg. Tehát magas árakról a valóságban nem beszélhetünk, erre kellene felhívni a figyelmet. Nem igaz, hogy az ésszerű alkalmazkodás olyan rendkívül nagy, strukturális átalakításokat igényelne. Nem csupán a foglalkoztatásra kell helyezni a fókuszot. Azért sem, mert a fogyatékos-sággal élő személyek legnagyobb része ma a foglalkoztatáson kívül él. Hét kiemelt kezdeményezésük van, amelyben az élet minden területét igyekeznek lefedni, beleértve az önálló életvitelt, a minőségi szolgáltatásokat, igyekeznek javítani az érintettek életminőségét.

Francesco kiegészítette, amit Mónika mondott: az Európai Fogyatékos-sági Kártyával kapcsolatban pl. mindenképp azon igyekeznek, hogy legyen digitális formája is. A digitalizáció egyértelműen jelen van a munkájukban úgy, mint a mesterséges intelligencia. Múlt novemberben volt az Európai Szociális Fórum Brüsszelben. Az ő egysége egy másik egységgel együttműködésben szervezett egy panelt arról, hogy az MI miként lehet előnyös a diszkrimináció elleni harcban, ugyanakkor miként tudja megerősíteni is a társadalomban élő elfogultságokat.

Ezt követően Katalin átadta a szót a szervezőknek, hogy tegyék meg a záró megjegyzéseket.

Lovászi László a megértés fontosságára hívta fel a figyelmet a CRPD általános kommentjeivel kapcsolatban. Mindezt az ésszerű alkalmazkodás, a hozzáférhetőség, inkluzív oktatás és a munkavállalás kontextusában. Az említett dokumentumok 15 oldal hosszúságúak, de praktikus megközelítést, példákat nyújthatnak az ésszerű alkalmazkodás szempontjából, a CRPD oldaláról.

Kósa Ádám megköszönte a csodálatos eszmecserét, amely nagyon sokszínű nézőpontokból és kiemelésekkel történt. Fontos, hogy növeljük a tudatosságot az érintettek mindennapi problémáikkal kapcsolatban, és hogy megnyissuk a lehetőséget az ötleteik előtt. A Fogyatékos-sági Kártyával kapcsolatos direktívát is szeretne volna megemlíteni. Az intézkedések után nyitni szeretnének a kormányok és szolgáltatók, nonprofit szervezetek és mindenki felé, aki segíteni tud a jogi keretet átültetni a gyakorlati életbe. Minden azon múlik, hogy miként használjuk, ratifikáljuk és léptetjük bele mindennapi életünkbe. Sok példa van a fogyatékos-sággal élőkől érkezett panaszokra, de ezeket nem hallgatják meg az európai intézmények. Reméli, hogy ez hamarosan megváltozik és az ötleteket praktikus intézkedésekké lehet változtatni. Bíz benne, hogy

tudnak változtatni azon is, ahogy a szolgáltatók viselkednek a valós életben, és meglesz az egyensúly az érintettek és a gyakorlók között. Reméli, hogy a magyar soros elnökség alatt egy nagyszerű egységet, együttműködést tudnak létrehozni a Bizottsággal és az EP-vel a munka sikeres elvégzéséhez.

(Angol nyelvről fordította, összegezte: Taskovics Adél)